



تأثیر

چین و هند

بر بازار جهانی دارو

کشور هند نیز که تاکنون در سایه چین قرار داشته است با توجه به رشد جمعیتی بالا و توانایی‌های تولید و تحقیق موجود در آن از اهمیت به سزایی در اقتصاد کنونی جهان بهره‌مند شده است. توانایی آموزش نیروهای فعال کاری و تحقیقاتی انگلیسی زبان که شرط اصلی موفقیت در سایر کشورهاست، سیستم قانون‌گذاری و مالی مناسب که توسط انگلیسی‌ها پایه‌گذاری شده است، کاهش تنش‌های فیمابین با همسایگان به ویژه پاکستان و روند تدریجی آزادسازی اقتصاد از جمله موفقیت‌های کنونی هند شمرده می‌شوند. نقش کنونی هند در جهان در پاره‌ای زمینه‌ها مانند سرویس‌های IT و تولید فرآورده‌های دارویی ژنریک را نمی‌توان نادیده انگاشت. شروع رشد چین به دهه ۶۰ قرن گذشته باز می‌گردد که مسئولین این کشور به تولیدات ارزان قیمت در کلیه موارد مانند صنایع نساجی، کشاورزی، فرآورده‌های شیمیایی و بالاخره تولید داروهای اساسی توجه خاصی مبذول کردند. سرمایه‌گذاری‌های اولیه موجب شد که چین به سرعت نیازهای داخلی خود را تامین و به

طی چند دهه اخیر موضوع تأثیر روزافزون دو کشور هند و چین بر بازار جهانی دارو از مسایل مهم مورد بحث صاحب‌نظران بوده است. به نظر می‌رسد روند روی‌آوری شرکت‌های داروسازی و بازارهای جهانی به این کشورها در کلیه زمینه‌های تهیه مواد شیمیایی، انجام مطالعات بالینی، تولید مواد اولیه دارویی و نیز داروهای ساخته شده هم‌چنان رو به افزایش باشد. کشور چین از جذابیت‌های زیادی برای شرکت‌های داروسازی و هم‌چنین سرمایه‌گذاران در این زمینه برخوردار است. نرخ رشد سالانه‌ی بالا و در حال افزایش چین نشان‌دهنده رویکرد صنایع مختلف از جمله داروسازی به ورود به بازار چین است. گفته می‌شود چین تا سال ۲۰۱۰ از دو کشور آلمان و ژاپن پیشی خواهد گرفت و به دومین اقتصاد بزرگ جهان تبدیل خواهد شد. نرخ رشد سریع چین نتیجه هر دو مصرف داخلی عظیم این کشور و نیز حجم بالای صادرات آن است. موضوعی که موجب شده است چین به طرح گسترده‌تری به فرآیند آزادسازی بازار خود توجه نشان دهد.

صنایع در هند نیز همانند چین به دهه ۶۰ قرن گذشته باز می‌گردد.

در حال حاضر هند به عنوان یک تولیدکننده عمده کلیه اقلام دارویی (مواد اولیه) حتی اقلام جدید تحت patent شناخته می‌شود. دولت هند به منظور کمک به این صنایع به صادرات انجام شده توسط شرکت‌های هندی یارانه پرداخت می‌کند تا بتوانند با قیمت‌های مناسب به رقابت در خارج از هند بپردازند. برای درک بهتر رشد صنایع داروسازی هند می‌توان به این نکته اشاره کرد که در حال حاضر برای هر فرآورده دارویی به خصوص ماده اولیه حداقل ۵۰ شرکت هندی با یکدیگر برای ورود به سایر بازارها رقابت می‌کنند. شرکت‌های هندی برخلاف اکثر شرکت‌های چینی طی چند سال علاوه بر مواد اولیه به صورت گسترده‌ای به تولید هم‌زمان داروهای ساخته شده روی آورده‌اند به طوری که از ۳۰ شرکت اول داروسازی هند ۱۸ شرکت علاوه بر مواد اولیه داروهای ساخته شده نیز تولید می‌کنند. این ۳۰ شرکت بازرسی FDA را انجام داده و برای بعضی از تولیدات خود تاییدیه FDA را اخذ کرده‌اند.

به جرات می‌توان گفت که دو کشور چین و هند امروزه نیروهای عمده در بازار جهانی دارو از نظر تولید مواد اولیه دارویی هستند. با توجه به این که شرکت‌های اروپایی و امریکایی تولیدکننده مواد اولیه دارویی مجاز به تولید اقلام دارویی تحت patent نیستند، دو کشور مذکور در این زمینه به خصوص داروهایی که مدت patent آن‌ها در حال اتمام است منحصر به فرد بوده و سریعاً این اقلام را به کشورهایی که

بازارهای جهانی روی آورد.

در زمینه داروسازی دولت چین اقدام به تاسیس تعداد زیادی واحدهای کوچک نمود که به تولید مواد اولیه دارویی و داروهای ساخته شده پرداختند گرچه در طول زمان توانایی چین برای تولید مواد اولیه دارویی به بخش عمده و عامل اصلی موفقیت آن در بازارهای جهانی تبدیل گردید. به تدریج و با گسترش حضور چین در بازارهای جهانی شرکت‌های خصوصی متعددی نیز در این کشور ایجاد و به فعالیت پرداختند. وجود تعداد زیادی شرکت‌های سازنده مواد اولیه و داروهای ساخته شده و پراکندگی آن‌ها در کشور چین از یک طرف و کوچک بودن اغلب این شرکت‌ها موجب گردید که ورود و ادامه حضور چین در بازار جهانی دارو از ابتدا از طریق واسطه‌ها و شرکت‌های صادراتی باشد که مواد اولیه و داروها را با قیمت درب کارخانه خریداری کرده و سپس در سایر کشورها به فروش می‌رسانند. گرچه هر دو کشور چین و هند در طی این سال‌ها سعی کرده‌اند در کلیه زمینه‌های مرتبط با داروسازی از قبیل تولید مواد شیمیایی، مواد واسطه، مواد اولیه فعال دارویی، سرویس‌های تحقیق و مطالعه فعال بوده و حضور داشته باشند ولی در حال حاضر خط مشی کلی و غالب در صنایع داروسازی چین تولید مواد اولیه فعال دارویی است در حالی که در هند هر دو مورد تولید مواد اولیه فعال و جانبی و مواد دارویی اولیه واسطه به طور یکسان و گسترده‌ای مورد توجه قرار گرفته است. شروع فعالیت صنایع داروسازی و یا گسترش سطح فعالیت این

قادر به مصرف آن‌ها هستند صادر می‌کنند. شرکت‌های بزرگ داروسازی غرب نیز با توجه به توان تولید این دو شرکت امروزه بخش عمده‌ای از مواد اولیه خود را از چین و هند تامین می‌کنند. این رقم تا سال ۲۰۰۷ به حدود ۳۰ درصد کل نیاز صنایع بزرگ داروسازی خواهد رسید. موضوعی که دو دهه قبل تصور آن نیز باورپذیر نبود. پاره‌ای از شرکت‌های بزرگ داروسازی نیز حتی قدم دیگری برداشته و تولید تعدادی از مواد اولیه خود را به این دو کشور منتقل کرده‌اند یعنی در واقع کارخانه‌های وابسته جدید خود را در هند یا چین برپا می‌کنند. این روند از حیطة شرکت‌های بزرگ داروسازی خارج و امروزه شرکت‌های متوسط داروسازی اروپا و آمریکا نیز به این دو کشور توجه نشان می‌دهند.

برخورد شرکت‌های تولید کننده مواد اولیه و واسطه دارویی اروپایی و آمریکایی با روند رو به رشد سهم چین و هند از بازار جهانی مراحل مختلفی را طی کرده است. در ابتدا شرکت‌های غربی سعی کردند این موضوع را نادیده بگیرند و اصطلاحاً برخورد "Benign Neglect" را برگزیدند زیرا رقابت چندانی را از طرف شرکت‌های چینی و هندی احساس نمی‌کردند. در مرحله بعد یا مرحله "Awareness" رقابت شرکت‌های چینی و هندی گسترده‌تر و شرکت‌های غربی مجبور به تحمل رقبای جدید شدند. در برخورد با این مشکل شرکت‌های غربی به این نتیجه رسیدند که اگر نمی‌توانی با آن‌ها رقابت کنی آن‌ها را به خود وابسته کن که در واقع به سیاست "Sourcing Local" معروف شد. بر اساس این خط مشی

شرکت‌های غربی بخشی از سفارشات مواد اولیه خود را از منابع هندی و یا چینی تامین می‌کردند. هدف نهایی نیز علاوه بر کاهش هزینه‌ها و حفظ بازار، اجتناب از سرمایه‌گذاری برای افزایش ظرفیت تولید بود. این سیاست‌ها ابتدا و به‌طور عمده توسط شرکت‌های ایتالیایی و اسپانیایی تولید کننده مواد اولیه در پیش گرفته شد. در مرحله چهارم شرکت‌های غربی اقدام به خرید بخشی از سهام و یا سرمایه‌گذاری در صنایع داروسازی فعال در دو کشور چین و هند نمودند و بالاخره در مرحله پایانی تاسیس کارخانه‌های خود با مالکیت صد در صد سهام در دستور کار قرار گرفت. هم‌اکنون شرکت‌های بزرگ داروسازی تنها مراحل انجام R&D مواد اولیه جدید و نیز مراحل پایانی بسته‌بندی و انجام آزمایش‌های کیفی را در خارج از هند و یا چین انجام می‌دهند. این روند قبل از داروسازی در مورد سایر صنایع از جمله اسباب‌بازی، کفش و رنگ نیز اتفاق افتاده است. دلایل عمده تمایل صنایع غربی به انتقال تولید و یا ایجاد کارخانه‌های تولیدی خود در چین و یا هند عبارتند از:

- هزینه‌های تولید کمتر در مقایسه با کشورهای غربی و آمریکای شمالی
- هزینه‌های تاسیس و ایجاد مراکز تولیدی کمتر در مقایسه با کشورهای غربی و آمریکای شمالی
- تعداد بالای افراد تحصیل کرده و آموزش دیده در زمینه صنایع مختلف از جمله شیمی که برای داروسازی مهم است و نیز این که نیروهای کار در این دو کشور انگیزه بالاتری برای کار داشته و اشتیاق بیشتری برای انجام کارهای سخت در مقایسه با هم‌تایان غربی خود

گروه دوم بر این باورند که دولت‌های غربی بایستی با اعمال سخت‌گیری‌های بیشتر بر روی محصولات چینی و هندی به حمایت از تولیدکنندگان داخلی خود پرداخته و موجودیت آن‌ها را حفظ کنند.

گروه سوم معتقدند که شرکت‌های غربی بایستی نقش اول خود را در بازار مواد اولیه دارویی مجدداً به دست آورده و برای این هدف می‌توانند بر کیفیت پایین محصولات چینی و هندی در حال فروش به کشورهای غیر توسعه یافته تکیه کنند. افزایش سطح تورم مداوم در دو کشور هند و چین نیز از دیگر دلایلی است که در صورت تحقق، تولیدکنندگان غربی را امیدوار می‌سازد روزی قدرت رقابت کنونی شرکت‌های چینی و هندی را کاهش دهد.

دیدگاه آخر نیز همان‌طور که قبلاً گفته شد ترغیب تولیدکنندگان مواد اولیه دارویی چینی و هندی به فروش مواد و محصولات خود از طریق شرکت‌های اروپایی و با تایید کیفی این شرکت‌ها است که به نوعی هر دو طرف از سود حاصله سهمی برده باشند.

متقابلاً شرکت‌های چینی و هندی نیز در تلاشند تا ضمن ارتقاء سطح GMP تولیدات خود، با حساس نگه داشتن خریداران به قیمت کمتر محصولات خود، هم‌چنان نیروی کار آموزش دیده خود را افزایش دهند تا با افزایش هم‌زمان امکانات تولیدی قدرت رقابت خود را حفظ کنند.

دکتر بهنام اسماعیلی

نشان می‌دهند. برای مقایسه بد نیست بدانید که تعداد فارغ‌التحصیلان چینی در رشته شیمی در هر سال از تعداد کل شیمیست‌های شاغل در ایتالیا بیشتر است.

□ مقررات و قوانین در چین و هند از انعطاف بالایی برخوردار بوده که عملاً راه را برای حذف مراحل اداری و سرمایه‌گذاری در مدت زمان کوتاه‌تر فراهم می‌سازد.

□ در هر دو کشور چین و هند تمایل و سرعت عمل بالایی برای انطباق نحوه فعالیت و نیز ساخت و ساز کارخانه‌ها بر اساس استانداردهای پذیرفته شده جهانی وجود دارد. بر اساس برآوردهای انجام شده هزینه‌های معادل برای هر مرحله از تولید یک ماده شیمیایی در چین و هند حدود ۴۰ - ۳۰ درصد هزینه‌های مشابه در کشورهای غربی است و یا این که هزینه لازم برای ایجاد امکانات تولیدی مورد نیاز به ازاء هر واحد در هند و چین ۷۰ - ۵۰ درصد کمتر از کشورهای غربی است.

با توجه به موضوعات ذکر شده آیا می‌توان به این نتیجه رسید که تولید مواد اولیه دارویی در کشورهای غربی در آینده متوقف و به دو کشور چین و هند محدود خواهد شد؟

گروهی به این امر معتقدند و ایده "هم‌چیز برای بمبئی - شانگهای" را مطرح می‌کنند. به نظر این گروه ارتقاء قابل توجه سطح کیفی تولیدات چین و هند از یک طرف و شکاف رو به تزايد قیمت‌های نهایی محصولات تولیدی این دو کشور در قیاس با غرب رویکرد بیشتر شرکت‌های داروسازی به تولیدکنندگان هندی و چینی را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد.